

TOONKUNSTKOOR

WAGENINGEN

Najaars- concert

Dirigent
Hans de Wilde

Piano
Mark Toxopeus
Laura Hölzenspies

Zondag
10 nov
2024
15.30 uur

Junushoff
Platsoen 3, Wageningen

DANVI

Toe aan lekkere koffie thuis
of op het werk?

Wageningse Koffiebranderij

Hoogstraat 93 Wageningen - www.danvi.nl

Henk Elings, keurslager

Verstand Van Lekker Vlees

Tel. 0317-412813

info@elings.keurslager.nl

Haptotherapie Gon Ferdinandus

lid van de VVH

Dolderstraat 18, Wageningen
tel.nr. 0317-423120

op werkdagen telefonisch
bereikbaar van 12.30-13.30 uur

www.haptotherapie-wageningen.nl

TOONKUNSTKOOR WAGENINGEN

Junushoff

Plantsoen 3, Wageningen

Zondag 10 november 2024

Najaarsconcert

Igor Stravinsky: Psalmensymfonie

Robert Schumann: Romanzen für Frauenstimmen

Johannes Brahms: Nänie

Antonín Dvořák: Zal uit Tři Mužské Sbory (voor
mannenkoor)

Johannes Brahms: Schicksalslied

Piano: **Mark Toxopeus & Laura Hölzenspies**

Dirigent: **Hans de Wilde**

De Gieterij

Groen boodschappen doen.

“Overheerlijke
Verpakkingsvrije en
biologische boodschappen
uit Wageningen en
omstreken!”

Welkom op
Junusstraat 16 in Wageningen

HH&B
HOKSBERGEN HAIR & BEAUTY

VOOR HEM & HAAR!

**Kom en maak
direct een afspraak
voor Hair & Beauty!**

OPENINGSTIJDEN
DINSDAG T/M VRIJDAG 8:30-18:00 UUR
ZATERDAG 8:30-16:00 UUR,
MAANDAG GESLOTEN.

BEVRIDDINGSSTRAAT 20 | 6703 AA | 0317 414303
| WWW.HOKSBERGENHAIRENBEAUTY.NL

BAKKER
van
Voorthuizen

Het beste voor uw muzikale ogen

BRIL
NEGENENTWINTIG

optiek voor 0 € en contactlenzen voor 1 € • Hoogstraat 28 • Wageningen • www.bril28.nl

Hans de Wilde

Hans de Wilde, dirigent, heeft zijn opleiding gevolgd aan het Zwols conservatorium. Hij studeerde trompet (jazz) bij Jan Wessels, waarna hij als trompettist in veel formaties heeft gespeeld waaronder bigband Bodycheck. Daarna studeerde hij koordirectie bij Jos Vermunt en Jos Leusink. Hij behaalde zijn diploma in 1994. Hij volgde orkestdirectie bij Tilo Lehmann, waarna hij ook lessen volgde bij o.a. Ed Spanjaard en Jan Stulen. Al tijdens zijn studie dirigeerde hij het schoolkoor en -orkest in de Saint Nicolas Cantate van Benjamin Britten. Door zijn brede opleiding bevat zijn repertoire diverse stijlen.

Hij is als dirigent verbonden aan Toonkunstkoor Wageningen, Toonkunstkoor Nijmegen en het NHL Stendenkoor. Als gastdirigent wordt hij regelmatig gevraagd en deed hij projecten met o.a. de Bachcantates in Doetinchem, Vocaal ensemble Pierre Villette (waarmee hij de wereldpremière van diens Missa da pacem uitvoerde) en Concerto Vocale Nederland. Hij werkte als dirigent samen met o.a. Oliver Knussen en Reinhard Goebel (Musica Antiqua Köln).

Daarnaast is Hans docent koor/koordirectie bij Firda Leeuwarden.

Als zanger was hij verbonden aan het ensemble BWV en volgde hij lessen bij Marja Reinders en Margareth Beunders. Hij is een bevlogen musicus die tijdens uitvoeringen het maximale uit de uitvoerenden weet te halen.

Meer informatie: www.hansdewilde.nl

Mark Toxopeus, Piano

Mark Toxopeus (1984) begon zijn professionele opleiding aan het Conservatorium van Arnhem bij Frank Peters. Vanaf 2002 studeerde hij bij David Kuyken aan het Conservatorium van Amsterdam, waar hij in 2008 zijn Master-diploma behaalde. In 2004 won Mark een tweede prijs bij het Nationaal Concours van de Young Pianist Foundation, wat hem toegang verschaftte tot masterclasses van grote pianisten als Idil Biret, Igor Roma, Jacques Rouvier en Leon Fleischer. In 2013 won zijn ensemble het Rodion Trio de eerste prijs bij het Internationaal Kamermuziekconcours in Almere. Mark werkt vaak samen met andere instrumentalisten en zangers. Ook heeft hij ervaring als solist. Zo voerde hij het pianoconcert in G van Ravel en Gershwins

Rhapsody in Blue uit met het Wageningse Symphonie Orkest. Met het Ars Musica Orkest speelde hij het Tweede Pianoconcert van Beethoven in de Doelen in Rotterdam.

Zijn doel is om vernieuwing te zoeken binnen de programmering door middel van het spelen van minder bekende werken, het zoeken naar verrassende combinaties en het maken van eigenzinnige arrangementen.

Meer informatie: www.marktoxopeus.nl.

Laura Hölzenspies, Piano

Laura Hölzenspies studeerde piano bij Alwin Bär en Kyoko Hashimoto en klavecimbel bij Siebe Henstra aan het Utrechts Conservatorium. Als uitvoerend musicus specialiseerde zij zich in liedbegeleiding en kamermuziek met een speciale voorliefde voor hedendaagse muziek. Zij volgde masterclasses bij o.a. Mitzi Meyerson, Thom Bollen, Boris Berman, Willem Brons, Elias Arizcuren en Herman Braune.

Laura werkt veel samen met vooral zangers en blazers, zowel in duo- als in ensembleverband. Op het programma staan werken van de vroege barok tot net geschreven muziek. Vaste ensembles zijn onder meer ART Ensemble en

Bicolore. Daarnaast valt Laura geregeld in als repetitor bij koren en treedt zij op als soliste. Laura combineert haar uitvoerende muziekpraktijk met een managementfunctie aan Wageningen University & Research.

www.toucher-muziek.nl

www.art-ensemble.nl

<https://sonjagruys.com/baroque-bicolore/>

<https://www.scarbopianistencollectief.nl>

Toonkustkoor Wageningen

Toonkustkoor Wageningen is opgericht in 1946 en werd daarmee onderdeel van de illustere familie van Toonkustkoren vallend onder de Maatschappij tot Bevordering van de Toonkunst, opgericht in 1829. Die Maatschappij werd opgericht om de muziekcultuur niet alleen voor de hogere klasse, maar ook voor de algehele bevolking toegankelijk te maken. Muziekscholen (de latere Conservatoria) werden opgericht om professionele musici op te leiden, zodat er volksconcerten en grootschalige muziekfeesten gegeven konden worden. Daar waren ook koren voor nodig. In de loop van de 19^e eeuw werden hiervoor in vele steden in Nederland de zogenaamde Toonkustkoren opgericht met amateurzangers. Veel van deze Toonkustkoren bestaan nog, of gingen tijdelijk ter ziele, om soms later weer opgericht te worden. Zo ook Wageningen, dat in 1914 een Toonkustkoor oprichtte, dat de crisisjaren niet overleefde, maar dat in 1946 wederom werd opgericht en nog steeds springlevend is!

Toonkustkoor Wageningen is één van de grotere gemengde koren uit de regio. Het uitvoeren van de grote klassieke koorwerken vormt de basis, steeds begeleid door professionele orkesten en solisten. Maar ook moderne en minder gangbare composities worden uitgevoerd. Soms ter gelegenheid van een evenement, zoals 'Wageningen 750 jaar stad' in 2013, of zoals op 4 mei 2015 op het Bevrijdingsplein voor 70 jaar 'Herdenken en Bevrijding, samen met de Koninklijke Militaire Kapel Johan Willem Friso, of zoals samen met de Koninklijke Harmonie Oosterbeek in mei 2022 ter gelegenheid van 75 (+ 2 door Corona) jaar bevrijding. Soms met een ander koor zoals vorig jaar met Toonkustkoor Nijmegen het Requiem van Verdi, omdat de componist een zeer groot koor voorschrijft. En soms ook met scholen, dansgroepen of theatermakers om lokale culturele evenementen te ondersteunen.

Toonkustkoor Wageningen is een amateurkoor, maar er wordt veel aandacht besteed aan de kwaliteit van de koorklank tijdens de wekelijkse repetities onder leiding van Hans de Wilde (dirigent) en met pianobegeleiding van Mark Toxopeus. Ook worden periodiek stemvormingssessies aangeboden. En dit alles in een enthousiasmerende sfeer, zodat ieder koorlid er veel plezier aan beleeft.

Toonkustkoor Wageningen neemt dus de opdracht van de Maatschappij ter Bevordering van de Toonkunst na bijna 200 jaar nog steeds zéér ter harte: mooie koorzang voor een breed publiek in de regio. Zie: <https://toonkunst-wageningen.nl/>

Deelnemers:

SOPRAAN 1

Lia Avis
Cora Boele
Annette de Boer-
Kuiper
Heleen Bos
Gon Ferdinandus
Itsk van Haaften-
Kuiper
Cilia Henkens
Salome Leusink
Marlide Rooding
Inge Smit
Linde Swart
Daphne Tausk
Janet Thio
Alma Timmer
Patricia van der
Zouwen

SOPRAAN 2

Ankie van den Berg
Greet Eijkelenboom
Anne Eversdijk
Aukje van der Heide
Joke Janssen
Annemarie
Kampmeijer
Loes Mulder-den Nijs
Elbrich Veninga
Marijtje Visser
Everdien Wiersma
Helmi Rasser

ALT 1

Eline de Carpentier
Geke Groenwold
Marian Helmus
Henny Krielaart
Marcella van Leeuwen
Rose-Marie van
Leeuwenberg
Marlise Peters
Anja Posthuma
Anne Segeren
Joepie Suurenbroek
Marijke Terhorst-
Campagne

ALT 2

Jettie Buma
Mieke Duhén
Wilma de Goede
Nelly Groothuis
Mariëlle Hamers
Joke Loendersloot-van
Bochove
Monique de Meijer
Truus Roelofs
Jette Rutteman
Hilde Westera
José Wikkerink

TENOR 1

Jan Drent
Kees Hommes
Ruud Verwaal
Rob Verweij
Geert Vogel

TENOR 2

Aart van den Berg
Jan Custers
Bert Hansman
Marijke Karsten
Emile van Leeuwen
Chris Jan Veen

BAS 1

Michel Buijsman
Jan Goudriaan
Hans Hetsen
Peter Kampmeijer
Louis van Kessel
Kees van Lenten
Gert Romeijn

BAS 2

Piet Boonekamp
Jaap van Dorp
Jan Joost Kessler
Piet Posthuma

Over de componisten

In ons programma brengen we werken van Stravinsky, Dvořák, Brahms en Schumann.

Igor Stravinsky (1882-1971) is van deze vier veruit de modernste componist. Stravinsky heeft de Psalmensymphonie geschreven in 1948 ter gelegenheid van de 50ste verjaardag van het Boston Symphony Orchestra. Het werk bestaat uit drie delen, van achtereenvolgens ongeveer 3, 6 en 9 minuten, die zonder onderbreking moeten worden uitgevoerd. De psalmteksten zijn ontleend aan de oude latijnse (Vulgaat-)vertaling: 1. Prelude: Psalm 38 (bij ons nummer 39):13-14 2. 3. Double Fugue: Psalm 39 (bij ons nummer 40):2-4 Allegro symphonique: Psalm 150. De teksten zelf verraden reeds een overkoepelende structuur: in antwoord op het gebed van Deel I geeft de Heer in Deel 2 een nieuw lied dat tenslotte in Deel 3 wordt aangeheven. Ook is er een strakke thematische samenhang die over alle drie de delen heen grijpt: vrijwel alle motieven zijn afgeleid van slechts één melodische kiemcel van vier tonen: twee kleine tertsen, gescheiden door een grote: b, d, bes, cis. Er moet in het latijn worden gezongen. De vierhandige pianobegeleiding is van Dimitry Sjostakowitsj.

De tekst van het Schicksalslied van **Johannes Brahms** (Hamburg,1833-Wenen,1897) is afkomstig van Friedrich Holderlin uit de roman Hyperion. De première was op 18 oktober 1871 in Karlsruhe waarbij Johannes Brahms het zelf dirigeerde. Het werk bestaat uit 2 delen: het eerste langzame deel beschrijft de zaligheid van de goden en het tweede snellere deel het noodlottige lijden van de mensheid. De vierhandige pianobegeleiding van het oorspronkelijk voor koor en orkest geschreven werk is van de Duitse componist Karsten Gundermann (1966) en stamt uit 2004.

Ook het lied Nänie (1881) voor gemengd koor en pianobegeleiding is van Johannes Brahms. Nänie is de Duitse benaming voor de romeinse godin Nenia, de godin van de begrafenis. Het is een klaagzang over de onvermijdelijkheid van de dood. Brahms schreef het bij het overlijden van zijn vriend Anselm Feuerbach, kunstschilder. De tekst is van Friedrich von Schiller en gaat over niet in het bijzonder het overlijden van een bepaald persoon maar de dood van het abstracte "Das Schöne". Een fugatische opzet van het werk in de stijl van J.S.Bach is te herkennen en Brahms gebruikte deze componeer techniek omdat zijn overleden vriend ook in zijn schilderwerk klassieke elementen combineerde met romantische motieven. De begeleiding is van de hand van Brahms zelf.

Brahms heeft een belangrijke rol gespeeld in het leven van zowel **Antonin Dvořák** (1841-1904) als **Robert Schumann** (1810-1856). Hij steunde de jongere Dvořák bij een aanvraag in 1874 voor een stipendium voor "talentvolle, jonge kunstenaars zonder vermogen, die al eigen werken gepubliceerd hebben" en ook voor een

vervolgstipendium voor de Moravische Duetten. Dvořák heeft de drie liederen "Tri Muzske Sbory" voor mannenkoor in het jaar 1877 geschreven. Ook de vierhandige pianobegeleiding is van Dvořák zelf. Van de drie liederen wordt het eerste deel "Zal" ten gehore gebracht.

De relatie van Brahms met de oudere Schumann (1810-1856) die hij zeer bewonderde, was totaal anders. Brahms nam het initiatief tot een ontmoeting met Schumann op 1 oktober 1853. De toen twintigjarige Brahms was op tournee door Europa en besloot onaangekondigd aan te kloppen bij Schumann in Düsseldorf. Hij had een aanbevelingsbrief van hun gemeenschappelijke vriend en violist Joseph Joachim. Brahms werd uitgenodigd om op de piano te spelen en Robert Schumann was zo geïntrigeerd door de sonates van de jonge Brahms dat hij zijn vrouw Clara erbij haalde met de woorden: 'Dit moet je horen, liefste. Deze muziek is uitzonderlijk, zoiets heb je nog nooit gehoord!'. Het werd het begin van een vriendschap tussen de drie, voor Robert helaas maar kort. In 1854 sprong hij tijdens een vlaag van depressie in de Rijn. Hij werd op tijd gered maar hij werd opgenomen in een inrichting voor geesteszieken. Brahms verhuisde naar Düsseldorf en zocht Robert regelmatig op in het sanatorium waar Schumann in 1856 overleed. In 1862 verhuisde Brahms naar Wenen maar de vriendschap tussen Johannes Brahms en Clara Schumann zou standhouden tot het overlijden van Clara in 1896. Brahms overleed een jaar later.

Robert Schumann heeft Romanzen für Frauenstimmen met pianobegeleiding waarschijnlijk geschreven in Leipzig in 1840, vlak voordat hij trouwde met Clara Wieck. Haar vader, die zijn pianoleraar was geweest, heeft zijn uiterste best gedaan om het huwelijk tegen te houden. Clara was een begaafd pianiste en maakte grote furore. Omdat zij vaak composities van haar man speelde, droeg zij veel bij aan zijn internationale bekendheid. In 1844 verhuisden zij naar Dresden, waar ook Richard Wagner woonde. Uit onvrede met de muzikale smaak in Dresden verhuisde het echtpaar in 1850 naar Düsseldorf waar Schumann tot stedelijke muziekdirecteur werd benoemd. Daar ging het echter bergafwaarts met de gezondheid van Schumann, uiteindelijk met een tragische afloop zoals hierboven is beschreven.

Tekst: Chris Jan Veen en Jan Goudriaan

Stravinsky: Psalmensymfonie

Deel 1

Exaudi orationem meam, Domine,
et deprecationem meam.
Auribus percipe lacrimas meas. Ne sileas.
Quoniam advena ego sum apud te et
peregrinus, sicut omnes patres mei.
Remitte mihi, ut refrigerer

prius quam ab eam et amplius non ero.

Deel 2

Exspectans expectavi Dominum,
et intendit mihi.
Et exaudivit preces meas;
et eduxit me de lacu miseriae,
et de luto faecis.
Et statuit super petram pedes meos:
et direxit gressus meos.
Et immisit in os meum canticum novum,
carmen Deo nostro.
Videbunt multi, videbunt et timebunt:
et sperabunt in Domino.

Deel 3

Alleluia.

Laudate Dominum in sanctis Ejus,
Laudate Eum in firmamento virtutis Ejus,
Laudate Eum in virtutibus Ejus,
Laudate Dominum in sanctis Ejus,
Laudate Eum secundum multitudinem
magnitudinis Ejus,
Laudate Eum in sono tubae,

Laudate Eum in tympano et choro,
Laudate Eum in chordis et organo;
Laudate Eum in cymbalis benesonantibus;
Laudate Eum in cymbalis jubilationis.
Laudate Eum, omnis spiritus laudate Dominum.

Alleluia.

Hoor mijn gebed, Heer,
luister naar mijn hulpgeroep.
Wees niet doof voor mijn verdriet,
Want een vreemdeling ben ik, bij u te gast
zoals ook mijn voorouders waren.
Wend uw straffende blik van mij af,
dan beleef ik nog vreugde
voordat ik heenga en niet meer ben

Vol verlangen heb ik op de Heer gewacht
en hij boog zich naar mij toe,
hij heeft mijn roep om hulp gehoord.
Hij trok mij uit de kuil van het graf,
uit de modder, uit het slijk.
Hij zette mij neer op een rots,
een vaste grond voor mijn voeten.
Hij gaf mij een nieuw lied in de mond,
een lofzang voor onze God.
Mogen velen het zien vol ontzag
en vertrouwen op de Heer.

Halleluja.

Loof God in zijn heilige woning,
Loof Hem in zijn machtig gewelf,
Loof Hem om zijn krachtige daden,
Loof God in zijn heilige woning,
Loof Hem om zijn oneindige grootheid,

Loof Hem met hoorngeschal,

Loof Hem met dans en tamboerijn,
Loof Hem met snaren en fluit,
Loof Hem met klinkende bekkens,
Loof Hem met slaande cimbalen.
Alles wat adem heeft, loof de Heer.

Halleluja.

Schumann: Romanzen für Frauenstimmen

Tamburinschlägerin

Schwirrend Tamburin, dich schwing ich,
Doch mein Herz ist weit von hier.
Tamburin, ach könntst du's wissen,
Wie mein Herz von Schmerz zerrissen,
Deine Klänge würden müssen
Weinen um mein Leid mit mir.

Schwirrend Tamburin, dich schwing ich,
Doch mein Herz ist weit von hier.
Weil das Herz mir will zerspringen,
Laß ich hell die Schellen klingen,
Die Gedanken zu versingen
Aus des Herzens Grunde mir.

Schwirrend Tamburin, dich schwing ich,
Doch mein Herz ist weit von hier.
Schöne Herren, tief im Herzen
Fühl ich immer neu die Schmerzen,
Wie ein Angstruf ist mein Scherzen,
Denn mein Herz ist weit von hier.

Translation © by Lau Kaanen (2012), reprinted with permission from the LiederNet Archive

Klosterfräulein

Ich armes Klosterfräulein!
O Mutter! was hast du gemacht!
Lenz ging am Gitter vorüber,
Hat mir kein Blümlein gebracht.

Ach, wie weit, weit dort unten
Zwei Schäflein gehen im Tal!
Viel Glück, ihr Schäflein, ihr sahet
Den Frühling zum erstenmal!

Ach, wie weit, weit dort oben
Zwei Vöglein fliegen in Ruh'!
Viel Glück, ihr Vöglein, ihr flieget
Der besseren Heimat zu!

Het meisje met de tamboerijn

Snelle tamboerijn, jou schud ik,
Maar mijn hart is ver van hier.
Tamboerijn, als jij bespeurde
Hoe verdriet mijn hart verscheurde,
Dan behuïlden en betreurden
Mij jouw klanken als een dier.

...
...
Daar mijn hart wel stuk wil springen,
Laat ik luid de bellen ting' len,
Om gedachten weg te zingen
Uit mijn hart, zijn diepste kier.

...
...
Knappe heren, diep van binnen
Voel ik pijn steeds weer beginnen,
Scherts moet angstkreet overwinnen,
Want mijn hart is ver van hier.

Kloosterzusterje

Ik, arme kloosterzuster!
O moeder, wat heb jij gedaan!
Lente passeerde de tralies,
Bracht mij geen bloempje zelfs aan!

Ach, hoe ver, hoe ver ginds onder,
Twee schaapjes lopen in 't dal!
Geluk, o schaapjes! Je zag toch
De lente voor d' eerste maal!

Ach, hoe ver, hoe ver ginds boven,
Twee vogels vliegen in rust!
Geluk, o vogels! Je vliegt toch
Naar huis, naar een beet're kust!

Translation © by Lau Kaanen (2012), reprinted with permission from the LiederNet Archive

Der Wassermann

Es war in des Maien mildem Glanz,
Da hielten die Jungfern von Tübingen Tanz.
Sie tanzten und tanzten wohl allzumal
Um eine Linde im grünen Tal.

Ein fremder Jüngling, in stolzem Kleid,
Sich wandte bald zu der schönsten Maid;
Er reicht ihr dar die Hände zum Tanz,
Er setzt ihr auf's Haar einen meergrünen Kranz.

"O Jüngling! warum ist so kalt dein Arm?"
"In Neckars Tiefen da ist's nicht warm."
"O Jüngling! warum ist so bleich deine Hand?"
"Ins Wasser dringt nicht der Sonne Brand!"

Er tanzt mit ihr von der Linde weit:
"Lass', Jüngling! horch, die Mutter mir schreit!"
Er tanzt mit ihr den Neckar entlang:
"Lass', Jüngling! weh! mir wird so bang!"

Er fasst sie fest um den schlanken Leib:
"Schön' Maid, du bist des Wassermann's Weib!"
Er tanzt mit ihr in die Wellen hinein:
"O Vater und du, o Mutter mein!"

Er führt sie in seinen krystallinen Saal:
"Ade, ihr Schwestern allzumal!"

Translation © by Corien Sleeswijk (2007), reprinted with permission from the LiederNet Archive

Brahms: Nänie

Auch das Schöne muß sterben!
Das Menschen und Götter bezwinget,
Nicht die eherne Brust rührt es des stygischen
Zeus.

Einmal nur erweichte die Liebe den
Schattenbeherrscher,
Und an der Schwelle noch, streng, rief er zurück
sein Geschenk.
Nicht stillt Aphrodite dem schönen Knaben die
Wunde,
Die in den zierlichen Leib grausam der Eber
geritzt.
Nicht errettet den göttlichen Held die
unsterbliche Mutter,
Wann er, am skäischen Tor** fallend, sein
Schicksal erfüllt.

De waterman

Het was in de zachte praal van mei
dat de juffertjes van Tübingen een dans hielden.
Ze dansten en dansten allemaal
om een linde in het groene dal.

Een vreemde jongeman, in imposant gewaad,
wendde zich vlug tot de mooiste meid;
Hij reikt haar de handen ten dans,
en zet haar een zeegroene krans op het haar.

"O jongeman! waarom is je arm zo koud?"
"In de diepten van de Neckar, daar is 't niet warm."
"O jongeman! waarom is je hand zo bleek?"
"In het water dringt het vuur van de zon niet door!"

Hij danst met haar weg van de linde:
"Laat me, jongeling, luister, mijn moeder roept!"
Hij danst met haar langs de Neckar:
"Laat me, jongeling! wee! ik word zo bang!"

Hij pakt haar stevig bij het slanke middel:
"Mooie meid, jij bent de vrouw van de waterman!"
Hij danst met haar de golven in:
"O vader en jij, o moeder van mij!"

Hij voert haar zijn kristallen zaal binnen:
"Vaarwel, mijn zusters, allemaal, Vaarwel, Vaarwel!"

Begrafenislied

Zelfs het mooie moet sterven!
Het moge mensen en goden overwinnen,
De koperen borst van de Stygische* Zeus blijft
onbewogen.

Slechts één keer verzachtte de liefde de heerser van
de schaduwen,
En op de drempel van het leven herriep hij zijn
geschenk.
Aphrodite kan de wond van de knappe jongeling niet
helen,
De wond die het zwijn in zijn sierlijke lichaam heeft
gekerfd.
Zelfs de onsterfelijke moeder kan de goddelijke held
niet redden,
Wanneer hij, vallend bij de Scaeïsche poort, zijn lot
vervult.

Aber sie steigt aus dem Meer mit allen
Töchtern des Nereus,
Und die Klage hebt an um den verherrlichten
Sohn.

Siehe! Da weinen die Götter, es weinen die
Göttinnen alle,
Daß das Schöne vergeht, daß das Vollkommene
stirbt.

Auch ein Klaglied zu sein im Mund der
Geliebten, ist herrlich;
Denn das Gemeine geht klanglos zum Orkus***
hinab.

Maar zij stijgt op uit de zee met al de dochters van
Nereus,
En heft de weeklacht aan voor de verheerlijkte Zoon.

Zie! Dan huilen alle goden en godinnen,

Dat het schone vergaat, dat het volmaakte sterft.

Het is wonderbaarlijk om deel uit te maken van de
klaagzang in de mond van de geliefde;
Want het gewone gaat geluidloos naar de
onderwereld.

Gedicht van Friedrich Schiller.

Eerste vertaling via `google translate`; gecorrigeerd en bewerkt door Hilde Westera

* Stygisch komt van Styx, de onderwereld

** De `skäischen Tor` is een poort in de stadsmuur van Troje

*** Orkus is de god van de onderwereld

Dvořák: 'Žal' uit 'Tři Mužské Sbory'

Travička zelená, kadě já chodievám,
lebo jú já často slzami polievám.
Ústa mi spievajú, oči sa mi smějú,
ale od srdéčka slzy sa mi lejú.

Nie proto si spievám
bych veselá bola, ale proto spievám,
bych žiale zabola.
Žiale moje, žiale smutné,
osíralé, ako ta rosičká na zelenej travě?
Ještě tu rosičku větríček oduje,
a mňa zarmúcenú nik nepřolutuje!

Vertaling: Mark Toxopeus

Brahms: Schicksalslied

Ihr wandelt droben im Licht
Auf weichem Boden, selige Genien!
Glänzende Götterlüfte
Rühren Euch leicht,
Wie die Finger der Künstlerin
Heilige Saiten.

Schicksallos, wie der schlafende
Säugling, atmen die Himmlischen;
Keusch bewahrt

'Verdriet' uit 'Drie mannenkoren'

Het gras waarop ik loop is groen,
omdat ik het bewater met mijn tranen.
Mijn mond zingt, mijn ogen lachen,
maar vanuit mijn hart stromen tranen.

Ik zing voor mezelf niet om
blij te zijn, maar ik zing voor mezelf
om mijn verdriet te vergeten.
Mijn verdriet, triest verdriet,
verweesd, als de dauw op het groene gras?
De wind blaast nog steeds de dauw weg,
En niemand heeft medelijden met mij, de verdrietige!

Lied van het lot

Gij wandelt boven in het licht
Op zachte grond, gelukzalige genieën!
Glanzende godenluchten
Beroeren u licht,
Als de vingers van de kunstenaars
De heilige snaren.

Vrij van het lot, als de slapende
Zuigeling, ademen de hemelingen;
Kuis bewaard

In bescheidner Knospe
Blühet ewig
Innen der Geist,
Und die seligen Augen
Blicken in stiller,
Ewiger Klarheit.

Doch uns ist gegeben
Auf keiner Stätte zu ruhn;
Es schwinden, es fallen
Die leidenden Menschen
Blindlings von einer
Stunde zur andern,
Wie Wasser von Klippe
Zu Klippe geworfen,
Jahrlang ins Ungewisse hinab.

In bescheiden knop
Bloeit eeuwig
Hun geest,
En hun zalige ogen
Staren in stille
Eeuwige klaarheid.

Maar ons is gegeven
Geen rustplaats te vinden,
Zij vergaan, zij vallen,
De lijdende mensen,
Blindelings van het ene
Uur in het andere,
Als water van rots
Tot rots verstoven,
Jarenlang in het ongewisse omlaag.

Gedicht van Friedrich Hölderlin: Hyperions schicksalslied

Vertaling: Kester Freriks

Vriend worden van Toonkunst? Een goed idee

De Stichting Vrienden van Toonkunst Wageningen is ruim 70 jaar geleden opgericht met als doel het Toonkunstkoor Wageningen financieel te steunen. Deze ondersteuning richt zich op het verbeteren van de zangkwaliteit van de koorleden en zo op een hoog kwaliteitsniveau van de jaarlijkse concerten. De steun is nu hard nodig omdat steeds meer subsidies wegvallen. Dankzij de Vrienden heeft Toonkunstkoor Wageningen jarenlang grote koorwerken kunnen uitvoeren met begeleiding van professionele orkesten en solisten. En deze traditie wil het Toonkunstkoor uiteraard voortzetten.

Draagt u het Toonkunstkoor een warm hart toe en wilt u blijven genieten van prachtige uitvoeringen, dan is Vriend worden wellicht iets voor u. U kunt al Vriend worden en het Toonkunstkoor steunen vanaf € 25 per jaar.

De mogelijkheden tot donateurschap:

Vanaf € 25,00 per jaar ontvangt u de nieuwsbrief en hoort u als eerste informatie over de uit te voeren concerten en andere activiteiten.

Vanaf € 100,00 per jaar ontvangt u behalve de nieuwsbrief ieder jaar 1 gratis entreekaart.

Vanaf € 150,00 per jaar ontvangt u per jaar 2 gratis entreekaarten

Vanaf € 200,00 per jaar ontvangt u per jaar 3 gratis entreekaarten

Vanaf € 250,00 per jaar ontvangt u per jaar 4 gratis entreekaarten

U kunt uw donatie storten op rekening NL62 SNSB 0920 5761 84 t.n.v. Stichting Vrienden van Toonkunst Wageningen Onder vermelding van "donatie" plus het jaartal.

Vermelding in het programmaboekje:

Vanaf € 250,00 kunt u als persoon of bedrijf desgewenst vragen om naamsvermelding in het programmaboekje. Voor verder overleg over de mogelijkheden kunt u contact opnemen met Jettie Buma. T: 0317 414 884; E-mail: j.b.buma@logopediebuma.nl.

Elke vorm van sponsorschap wordt op prijs gesteld.

Daarom hartelijk dank voor uw belangstelling en bijdrage!

De Stichting Vrienden van Toonkunst Wageningen dankt de volgende personen en bedrijven:

Hoogstede Holding BV

Larikshoeve BV

En alle Speciale Vrienden en Vrienden van Toonkunst

Beste luisteraars en bezoekers,

Wat fijn u hier vandaag te mogen begroeten!

Wij, bestuur en koorleden van Toonkunstkoor Wageningen, hopen dat u vanmiddag heeft genoten van ons concert, de zeer verschillende stukken muziek met ieder hun eigen bijzondere dynamiek. Daar hebben we de afgelopen periode met heel veel liefde en inzet heel hard aan gewerkt.

Nieuwe koorzangers zijn uiteraard van harte welkom, met name bij de bassen en tenoren zoeken we versterking. Misschien zou u eens willen komen kijken hoe het er tijdens een koorrepetitie aan toe gaat? En dan wellicht ook om eens mee te zingen? Elke dinsdagavond, uitgezonderd de zomervakanties, repeteren we van 19:45 uur tot en met 22 uur in Ons Huis, Harnjesweg 84 te Wageningen.

Heeft u belangstelling, dan kunt u een e-mail te sturen naar:

secretaris.tkw@gmail.com. U ontvangt dan nader informatie. Ook voor het komende jaar staat er weer een bijzonder interessant programma voor TKW klaar.

We hopen dan ook op een spoedig weerzien.

Met hartelijke, muzikale groeten,

Heleen Bos

Secretaris TKW

EEN UITGEBREIDE WIJKAART,
DE LEKKERSTE HUISGEMAAKTE BITTERBALLEN
EN EEN DINERKAART MET EEN FRANSE TOUCH!

OPEN VAN WOENSDAG T/M ZONDAG VANAF 15:00 UUR

WIJNBARPETITLOUIS.NL
0317-356975

Het Bestuur van Toonkunst Wageningen bedankt de volgende adverteerders en sponsoren:

Bakkerij van Voorthuizen,
Wageningen
Hoksbergen, kapsalon, Wageningen
Clever Move, Wageningen
Danvi, Wageningse koffiebrandery
De Casserole, Wageningen
Elings, keurslagerij, Wageningen
Gon Ferdinandus, haptotherapie,
Wageningen
Fysiotherapie Groothuis, Wageningen
De Gieterij, Wageningen
De Hoorwereld, Wageningen

Hans en Emma, Meesterschoen-
makerij, Wageningen
Petit Louis, Wijnbar & Bistro,
Wageningen
Van de Zandt, Keukens – Interieurs,
Wageningen
**Wijnhandel Woudenberg,
Wageningen**
Bril 29, Wageningen
De Vlaamsche Reus, Wageningen
Sa Lolla, Wageningen
Heerenstraattheater, Wageningen

Comité van aanbeveling:

Dhr. drs. G. Engels, Voormalig voorzitter College van Bestuur Regionale
Scholengemeenschap Pantarijn, Ochten
Dhr. C. Mobach, Oud-muziekleraar Pantarijn, Wageningen

MEESTERSCHOENMAKERIJ

HANS & EMMA

Restaurant Sa Lolla

Molenstraat 6a
6721 DM Wageningen
tel. 0317-412611
reserveringen@salolla.nl
www.salolla.nl

PLANTSOEN 5 WAGENINGEN
TELEFOON 0317 - 42 36 74
WWW.VDZANDTKEUKENS.NL

uw
keuken
speciaal
zaak

Heerenstraat
Theater

bekijk, beleef
& bewonder

Na het concert nog
even napraten?
Ons Theatercafé is
open tot middernacht.
Tot straks!

 de Fysiotherapeut
Fysiotherapie Groothuis

Met één oor geluisterd,
nu een zere nek?

Bij ons bent u op de goede plek.

Fysiotherapie Groothuis
Nude 30
6702 DL Wageningen
Tel: 0317-421487

info@ftng.nl
www.ftng.nl

Uw lokale zelfstandige gehoorspecialist

Nog niet toe aan nieuwe hoortoestellen
maar wel aan onze service?
Neem contact op en vraag naar de
mogelijkheden!

- Altijd een persoonlijk en onafhankelijk advies
- Contracten met alle zorgverzekeraars
- Korte wachttijden dus altijd snel geholpen
- 5 dagen per week geopend
- Hoorzorg aan huis mogelijk

de hoorwereld

beleef de wereld om u heen

Rustenburg 9 | Wageningen | 0317-745918 | www.dehoorwereld.nl

CleverMove

SPECIAAL VOOR 50 TOT 120 JARIGEN

Uw conditie en ademhalingspijpen houdt u al bij. Wilt u ook werken aan het **behouden van uw spierkracht en balans**? In een rustige omgeving, onder deskundige begeleiding met leeftijdgenoten.

Meld u aan voor een gratis proefles en ervaar het zelf.

Onze programma's zijn ontwikkeld i.s.m. Wageningen Universiteit.

www.clever-move.nl/ontdek